

CISG-online 6648	
Jurisdiction	Estonia
Tribunal	Tartu Maakohus (County Court Tartu)
Date of the decision	18 October 2023
Case no./docket no.	2-22-11320
Case name	<i>Wiesenhof International GmbH v. Estonian Meat House OÜ</i>

Hageja nõuded ja põhjendused

1.

1

WIESENHOF International GmbH esitas Estonian Meat House OÜ vastu hagi, milles palus kostjalt välja mõista põhivõlg 18 525 eurot, sissenõutavaks muutunud viivis 1 814,94 eurot ning edasiulatuv viivis seadusjärgses määras. Lisaks palus hageja kostjalt välja mõista sissenõudmiskulud 40 eurot. Menetluskulud palus hageja jätta kostja kanda.

Hagiavalduse kohaselt on hageja Saksamaa äriühing, mis tegeleb linnuliha ja linnulihatoodete tootmise ja rahvusvahelise müügiga. Hageja müüs ja tarnis kostjale 14.04.2021 kanaliha hinnaga 18 525 eurot. Kostja kohustus tarnitud kauba eest tasuma 28 päeva jooksul vastavalt esitatud arvele. Hageja andis kaubad vedajale üle ja kostja kinnitas kaupade kohaletoimetamist. Hageja esitas kostjale müüdud kaupade eest 15.04.2021 arve nr [...] maksetähtajaga 13.05.2021 summas 18 525 eurot. Kostja jättis arve tasumata. Lisaks ostuhinnale tuleb kostjal tasuda viivised ning sissenõudmiskulud.

Hageja leidis kostja vastuväidete kohta, et hageja ei ole saatnud kostjale 11.08.2020 e-kirja või teatist ega ole kunagi soovinud, et kostja tasuks raha mujale, kui arvetel näidatud pangakontole. Asjas puuduvad usaldusväärsed tõendid, et hageja andis kostjale juhised konto muutmise kohta. 11.08.2020 kirjas märgitud pangakonto ei kuulu hagejale. Kostja sai kirja pangakonto muutmise kohta juba 11.08.2020 ning kirjas paluti kostjal tasuda teisele (valele) pangakontole vaid kaks konkreetset tasumata arvet: nr [...] ja nr [...]. Sealjuures oli arvete numbrid märgitud ebakorrektselt, õiged numbrid on [...] ja [...]. Need arved olid kostjale esitatud ja e-kirja saamise hetkeks ei olnud kostja nimetatud arveid veel tasunud. Samas tasus kostja mõlemad arved hageja tavalisele õigele pangakontole. 11.08.2020 kirjas räägitakse ainult tasumata arvetest ja praegustest arvetest, mitte aga sellest, et teisele kontole tuleb tasuda kõik arved tulevikus. Jääb arusaamatuks, miks kostja tasus valele kontole arve 8 kuud hiljem. Välismaksete tegemisel ei kontrolli pangad alati saaja nime, raha ülekanne toimub ainult rahvusvahelise pangakonto numbri alusel. Kostja oleks pidanud märkama, et kirja saaja (Reply-To) on kolmas isik. 11.08.2020 kirjast on nähtav, et kirjale vastamisel suunatakse sõnum mitte hageja aadressile [...], vaid aadressile [...]. E-kiri saadeti serverist, mis ei kuulu hagejale. Kostja meiliserver võttis selle kirja vastu ega märkinud rämpspostiks (SPAM), mis tähendab, et serveril puuduvad rämpsposti vältimiseks turvaseaded. Seega ei olnud kostja IT-süsteem piisavalt turvaline. Võltskiri võis olla loodud kostja poolel.

Hageja kinnitas, et ta ei ole kindlustusseltsilt hüvitist saanud. Kuna kostja on nõude vaidlustanud, ei maksta seda enne, kui võlgnik nõuet tunnistab, tehakse kohtulahend või saavutatakse kompromiss hageja kasuks.

Hageja kinnitas kohtuistungil, et L. S. on hageja töötaja ja N. H. on hageja tegevjuht.

Kostja vastuväited

2.

Kostja vaidles hagile vastu. Kostja vastuväidete kohaselt on kostja tasunud kauba eest 18 525 eurot.

Kostja sai hageja töötajalt L. S.ilt 11.08.2020 teatise, et hageja on muutnud oma arvelduskonto rekvisiite ja palub edasised ülekanded teha muudetud pangakontole. Kostjal ei olnud põhjust kahtlustada kirja saatjat pettuses. L. S. oli hageja töötaja, kes oli kostjaga suhelnud ning meiliaadress oli identne sellega, mida L. S. kostjaga suheldes pidevalt kasutas. Manuses olnud teatis oli vormistatud hageja blanketile, teatis oli tavapäraselt käsitsi allkirjastatud ning allkirjastaja N. H. on hageja tegevdirektor. Kostjal ei olnud alust arvata, et L. S. il ei ole õigust ühingut esindada ja tema nimelt arvelduste tegemiseks vajalikku informatsiooni teistele äriühingutele edastada. Kirja saajaks oli J. T., kes oli kostja raamatupidaja. Kahtluse puudumist süvendas asjaolu, et hageja äritegevus toimub üle-Euroopaliselt. Seetõttu ei ole ka midagi eriskummalist selles, kui ühel ja samal äriühingul võivad olla avatud erinevad pangakontod erinevates Euroopa riikides ja pankades. E-kiri sisaldas endas viidet sellele lisatud manusele (pealkirjaga Official Notification), millest kostja sai aru selliselt, et hageja on muutnud oma pangakontot ja kõik tulevased maksed tuleb teha teise panka Inglismaal. Kostja tegi hageja muudetud pangakontole makse 19.07.2021. Makse saajaks on maksekorraldusel Wiesenhof International GmbH. Kui tegemist oleks vale saajaga, siis oleks pank pidanud makse tagasi lükkama põhjusel, et saaja isik ja kontonumber omavahel ei klapi. SEB Pank AS kinnituse kohaselt on makse jõudnud saajani ja makse tühistamise/tagasikutsumise võimalust ei ole.

Riigi Infosüsteemi Ameti 22.07.2021 arvamuse kohaselt on tegemist meilivestluse kaaperdusega ning tõenäoliselt leidis pealtkuulamine aset hageja poole pealt. Hageja IT süsteemi turvalisuse tagamine ei ole kostja mõjusfääris. Hageja nõudeõigus on VÕS § 101 lg 3 kohaselt välistatud. Kostja esitas 2021. aasta augustis Eestis Politsei ja Piirivalveametile süüteo teate.

Hageja on sõlminud krediidikindlustuslepingu ning hageja väitel pole kindlustusandja teinud väljamakset poolelioleva vaidluse tõttu. Seega saaks hageja nõuda arve hüvitamist kindlustusseltsilt, kui ta hagit loobub. Kostja ei saa sekkuda hageja ja tema kindlustusseltsi vahelise lepingu sisusse.

CISG konventsioon artikkel 78 võimaldab müüjal nõuda viivise tasumist, kuid konventsioon ise ei reguleeri täpsemalt viivisemäärasid. Kostja taotleb viivise vähendamist nullini.

Kostja selgitas kohtuistungil, et kostja süsteemis ei tehtud konto muudatust kohe. Aasta aega ei toimunud mingisugust äri kahe firma vahel.

Menetluslikud seisukohad

3.

3

Kohus teatas hagejale 01.11.2022 kirjaga, et kostja vaidleb hagile vastu ja andis seisukohtade esitamiseks tähtaja 20 päeva kirja kätte saamisest. Hageja esitas sisulised seisukohad ning tõendid.

Asjas toimus 15.02.2023 kohtuistung, kus kohus andis pooltele tähtaja 10.04.2023 arvega seotud tõendite esitamiseks ning hagejale sama tähtaja kindlustuse kirja esitamiseks. Kumbki pooltest kohtu määratud tähtjaks tõendeid ei esitanud.

17.05.2023 andis kohus hagejale seisukohtade ja tõendite esitamiseks tähtaja 03.07.2023. Kohus teatas samas, et kostjale antud tõendite esitamise tähtajad on möödunud ning kohus võtab kostja tõendeid menetlusse ainult sel juhul, kui need on olulised ja kostjal on väga hea põhjendus, miks ei saanud tõendeid varem esitada.

Hageja esitas 03.07.2023 taotluse tõendite kogumiseks. Hageja palus kohtul esitada Justiitsministeeriumi kaudu õigusabitaotlus Suurbritannia pädevale asutusele ja/või HSBC Bank Plc-le selgitamiseks, kellele kuulub pangakonto nr [...] HSBC pangas või kas hageja on HSBC panga klient ja mis pangakontod HSBC pangas kuuluvad hagejale.

25.08.2023 määrusega jättis kohus hageja taotluse rahuldamata, andis pooltele kokkuvõtvate seisukohade esitamiseks tähtaja 25.09.2023 ja teatas otsuse kuulutamise aja.

25.09.2023 esitas hageja taotluse lõppseisukohad, tõendid ja taotluse tõendite kogumiseks.

Kohus leiab, et hageja tähtaeg taotluste ja tõendite esitamiseks möödus TsMS § 329 lg 2 kohaselt 08.02.2023. Hageja ei ole selgitanud, miks tal ei ole olnud võimalik esitada vajalikke tõendeid ja taotluseid hiljemalt 7 päeva enne asjas toimunud istungit. Kostja ei ole pärast istungit esitanud uusi õiguslikult olulisi asjaolusid, mis tooks kaasa hagejale uute tõendite esitamise vajaduse. Hagejal pidi juba kostja esimesest vastusest olema selge, millised asjaolud on vaidluse all ning mida hagejal tõendada tuleb. See, et pooled lootsid lahendada vaidluse kompromissiga, ei anna hagejale õigust esitada tõendeid ja taotluseid hilinemisega.

Kohus jätab asja juurde enne 25.08.2023 esitatud tõendid. Kostjal on olnud võimalik nendega arvestada ning neile vastata. Kohus jätab TsMS § 238 lg 3 p 3 alusel tähelepanuta kõik pärast 25.08.2023 esitatud tõendid ja taotlused.

4.

4

Pooled on Rooma I määruse artikkel 3 p 1 kohaselt menetluse kestel kokku leppinud selles, et CISG-is reguleerimata osas laienevad müügilepingule Eesti riigisisese õiguse sätteid.

Kohtu otsustus ja põhjendused

5.

5

Kohus leiab, et hagiavaldus ei ole põhjendatud.

Poolte vahel ei ole vaidlust selle üle, et hageja müüs kostjale ja tarnis Saksamaalt Eestisse 14.04.2021 kanaliha hinnaga 18 525 eurot (dtl 2–9, 19–21). Kostja kohustus tarnitud kauba eest tasuma 28 päeva jooksul vastavalt esitatud arvele. Hageja esitas kostjale müüdud kaupade eest 15.04.2021 arve nr [...] maksetähtajaga 13.05.2021 summas 18 525 eurot (dtl 15, 18). Poolte vahel ei ole vaidlust selle üle, et hageja on oma kohustused kohaselt täitnud.

Poolte vahel on vaidlus selle üle, kas kostja on talle esitatud arve tasunud.

6.

6

Hageja asukoht on Saksamaal ja kostja asukoht Eestis. Saksamaa ja Eesti on liitunud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooniga kaupade rahvusvahelise ostu-müügi lepingute kohta (CISG, <https://cisg-online.org/cisg-contracting-states/contracting-states-by-name>), see kuulub kohaldamisele valdkondliku erikonventsioonina. Küsimustes, mida CISG ei reguleeri, kohaldub Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008 määruse (EÜ) nr [...] lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta («Rooma I») artikkel 3 p 1 järgi poolte kokkuleppe kohaselt Eesti õigus (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0593&rid=1>).

7.

7

Kauba eest tasumist reguleerib CISG art 54 jj. CISG art 54 sätestab, et ostja kohustus tasuda hind sisaldab selliste meetmete kasutamist ja niisuguste formaalsuste täitmist, mida võib lepingu järgi või seaduste ja eeskirjade järgi vaja minna selleks, et tasumist võimalikuks teha (<https://www.riigiteataja.ee/akt/13142550>, mitteametlik tõlge). VÕS § 91 lg 3 sätestab, et rahalise kohustuse täitmisel võlgnetava summa kandmisega võlausaldaja kontole loetakse kohustus täidetuks võlausaldaja konto krediteerimisest võlgnetava rahasumma ulatuses.

Poolte vahel ei ole vaidlust selle üle, et kostja pidi talle esitatud arve tasuma ülekandega hageja pangaarvele. Kostja esitatud maksekorralduselt nähtub, et kostja tasus 19.07.2021 18 525 eurot HSBC UK BANK PLC arveldusarvele nr [...]. Saajaks on märgitud Wiesenhof International GmbH ning selgituseks Invoice [...] (dtl 56).

Poolte vahel on erimeelsus selle üle, kas kostja on tasunud arve hageja osundatud kontole.

8.

8

Kostja vastuväidete kohaselt sai kostja hageja töötajalt L. S.ilt 11.08.2020 teatise, et hageja on muutnud oma arvelduskonto rekvisiite ja palub edasised ülekanded teha muudetud pangakontole. Hageja on võtnud omaks, et L. S. on hageja töötaja. Hageja ei ole viidanud sellele, et L. S. il ei olnud volitusi hageja nimel konto muutmise teateid esitada.

Kostja on saanud 11.08.2020 meiliaadressilt [...] järgmise sisuga teate:

Palun vaadake lisatud dokumenti ja tasuge kõik tasumata arved meie pangakontole HSBC U.K. Alljärgnevalt on esitatud tasumata arvete nimekirjad.

Arve nr: [...] – summa 10.890,00 € Maksetähtpäev: 13.08.2020

Arve nr: [...] – summa 10.890,00 € Maksetähtpäev: 14.08.2020

Palun saatke meile pärast makseid panga maksekorraldus meie dokumentide ja kinnituste jaoks (dtl 52–53). E-kirjale on lisatud teatis arvelduskonto muutmise kohta (dtl 54–55).

Kohus leiab esitatud e-kirja ning teatist hinnates, et kostja võis neile arvete tasumisel tugineda. Kostjale teada olevalt oli L. S. kostjaga varem suhelnud hageja töötaja ning pooled olid sama meiliaadressi suheldes pidevalt kasutanud. Hageja ei ole neile kostja väidetele vastu vaieldud. Kostja on viidanud lisaks sellele, et manuses olnud teatis oli vormistatud hageja blanketile, teatis oli tavapäraselt käsitsi allkirjastatud ning allkirjastaja N. H. on hageja tegevdirektor. Hageja ei ole ka neile väidetele vastu vaieldud, kuid on toonud välja, et teatel ei ole N. H. i allkirja. Poolte vahel ei ole vaidlust selle üle, et kostja ei olnud kirja saamise ajaks tasunud kahte kirjas viidatud arvet (dtl 73, 74).

Seega sai kostja hageja töötajalt tema tavapäraselt meiliaadressilt kirja, kus tuletati meelde päriselt tasumata arvete tasumist ja teatati samas, et hageja arvelduskonto number on muutunud. Kirja rekvisiitides ei ole ühtegi viidet sellele, et tegemist võiks olla pahatahtliku kolmanda isiku saadetud e-kirjaga.

Kohus loeb eeltoodu alusel põhjendatuks kostja väite, ta on arve tasunud hageja osundatud arvelduskontole, s.t kostja on oma müügilepingust tuleneva kohustuse kohaselt täitnud. Kostja on kirja alusel ülekannet tehes käitunud mõistlikult (VÕS § 7). Kostja ei saa sellises olukorras kanda VÕS § 91 lg-st 3 tulenevalt riski, et hageja ei ole tegelikult oma arvele raha saanud. Võlgnik kannab täitmiskiriski, kui mingil põhjusel raha ei jõuagi väljaaldada kontoni. Käesoleval juhul ei ole poolte vahel vaidlust selle üle, et raha on jõudnud 11.08.2020 e-kirjas nimetatud kontole.

Asja lahendamisel ei ole oluline, kas hageja nimetatud konto kuulub hagejale või kolmandale isikule. Oluline on ainult kostja teadmine, et tegemist on hageja kontoga. Kostja on piisavalt usutavalt selgitanud seda, miks ta maksis e-kirjas viidatud arved hageja õigele kontole ning vaidlusaluse arve 11.08.2020 e-kirjas nimetatud kontole.

9.

CISG 80. artikkel sätestab, et pool ei saa viidata teise poole kohustuste täitmatajätmisele sel määral, mil määral selle täitmatajätmise oli põhjustanud esimese poole tegevus või hooletus. Kostja on esitanud Riigi Infosüsteemi Ameti (CERT-EE) kirja, mille kohaselt toimus meilivestluse pealtkuulamine tõenäolisemalt hageja poole pealt (dtl 58). Samas ei ole menetluses esitatud selle kohta kindlaid tõendeid, kumb pooltest ei ole järginud oma andmete kaitsmiseks vajalikku hoolt ning on põhjustanud käesoleva olukorra. CERT-EE

arvamuse andnud töötaja on küll tõenäoliselt asjatundja, kuid ta ei ole oma seisukohta kindlalt välja toonud. Seega ei saa kostja tugineda vastutuse välistamisele CISG artikkel 80 alusel.

Kohus jätab hagi rahuldamata, kuna on asunud seisukohale, et kostja on tasunud müügilepingus määratud summa hageja nimetatud kontole ning on sellega oma kohustuse täitnud.

Hagi rahuldamata jätmise tõttu ei ole oluline, kas hagejal on võimalik saada hüvitist kindlustuselt.

10.

Põhinõude rahuldamata jätmisel jätab kohus rahuldamata ka kõrvalnõuded.

10

11.

Menetluskulud

11

TsMS § 173 lõike 1 kohaselt asja menetlenud kohus märgib menetluskulude jaotuse menetlusosaliste vahel kohtuotsuses või menetlust lõpetavas määruses. TsMS § 174 lg 1 kohaselt menetluskulude rahalise suuruse määrab menetluskulude jaotuse alusel vajalikus ja põhjendatud ulatuses kindlaks asja menetlev kohus samas tsiviilasjas, millega seoses kulud tekkisid.

TsMS § 162 lg 1 alusel tuleb menetluskulud jätta hageja kanda. Kostja palus hagejalt välja mõista menetluskuluna õigusabikulud 3007,50 eurot (ilma käibemaksuta). Kostjal on õigusabikulud 16,5 töötunni ulatuses, ühe tunni hind 180–195 eurot + km.

Hageja vaidles kostja menetluskuludele vastu. Hageja leidis, et kostja esindaja tunnitasu on ebamõistlikult suur. Tõlkekulud ei arvestata tundides, eriti õigusabi tundides, vaid trükitähtedega.

Kohus leiab, et kostja menetluskulud on olnud vajalikud ja põhjendatud. Kohtule teada olevalt on vandeadvokaatide tunnihind praeguseks ka 200 eurot + käibemaks. Arvestades menetluse keerukust ning hageja esitatud tõendite hulka peab kohus kostja õigusabi mahtu mõistlikuks. Kostja on menetluskulude hulka lisanud tõlkekulud summas 247,50 eurot. Kohus leiab, et see, kuidas kostja tõlkekulud näitab, ei ole oluline. Arvestades tõlgitud dokumentide mahtu tundub tõlkekulude summa mõistlik. Seega kuulub kostjalt hageja kasuks väljamõistmisele menetluskulude katteks 3007,50 eurot.